

sorde atque peccato, adjunxit etiam illud beatissimi Joannis, quod multis et aliis locis sæpe commemorat: « Si dixerimus quia peccatum non habemus¹: » et cætera ejusdem sententiæ, quæ ab omnibus Catholicis non tacentur adversus istos, qui se ipsos decipiunt, et in eis veritas non est.

XXVIII. Dicant, si audent Pelagiani, hunc hominem Dei Manichæorum errore perversum, quia ita laudat Sanctos, ut tamen fateatur nemine in hac vita ad tantam perfectionem pervenire justiti, ut nullum habeat omnino peccatum, sententiam suam testimoniorum canonicorum perspicua veritate et divina auctoritate confirmans. Numquid enim negat « In baptismo universa peccata dimitti, » quia fatetur manere fragilitatem atque infirmitatem, unde nos dicit peccare post baptismum, et usque in hujus vitæ finem cum carnalibus vitiis indidentem habere conflictum? Aut ideo non meminerat, quid « De immaculata Ecclesia » dixisset Apostolus, quia præcepit neminem sic sibi de puro atque immaculato pectore debere blandiri², ut innocentia sua fretus, medicinam non putet adhibendam esse vulneribus? Puto quod concedant novi hæretici huic homini catholico scire, « Spiritum sanctum mentes bonas etiam antiquis temporibus adjuvisse: » imo etiam quod ipsi nolunt, nec mentes bonas eos nisi per Spiritum sanctum habere potuisse. « Puto quod omnes Prophetas et Apostolos vel quoslibet Sanctos, qui Domino quocumque tempore placuerunt, non in comparatione sceleratorum, sicut nos isti dicere calumniantur, sed regula virtutum, sicut se dicere gloriantur, justos fuisse noverat Cyprianus, » qui tamen dicit: Nemo esse sine peccato potest, et quisquis se inculpatum dixerit, aut superbus, aut stultus est.

¹ 1 Joan. 1, 8. — ² Ephes. v, 27.

Nec propter aliud intelligit scriptum, « Quis gloriabitur » castum se habere cor, aut quis gloriabitur mundum se » esse a peccatis¹? » Puto quod non ab istis docendus fuerat Cyprianus, quod optime sciebat, « In futuro tempore mercedem esse bonorum operum, malorum autem supplicium, cæterum neminem posse, quæ hic contempserit, illic mandata perficere: » et tamen etiam ipsum apostolum Paulum, mandatorum divinorum non utique contemptorem, non ob aliud intelligit asseritque dixisse: « Mihi vivere Christus est, et mori lucrum²; » nisi quia lucrum maximum computabat, jam post hanc vitam sæcularibus laqueis non teneri, jam nullis peccatis et vitiis carnis obnoxium fieri. Sensit ergo beatissimus Cyprianus, atque in divinarum Scripturarum veritate perspexit, etiam ipsorum Apostolorum quamvis bonam, sanctam, justamque vitam, nonnullos nexus sæcularium laqueorum fuisse perpessam, nonnullis peccatis et vitiis carnis obnoxiam; et ideo eos mortem desiderasse, ut his malis carerent, et ut ad illam, quæ ista non pateretur, nec jam in mandato facienda, sed in præmio percipienda esset, perfectam justitiam pervenirent. Neque enim cum venerit quod oramus dicentes: « Veniat regnum tuum³, » non erit in illo Dei regno ulla justitia: cum dicat Apostolus: « Non est enim regnum Dei esca et potus, sed justitia et pax et gaudium in Spiritu sancto⁴. » Nempe ista tria inter cætera præcepta divina præcipiuntur. Hic nobis præcipitur justitia cum dicitur: « Facite justitiam⁵. » Præcipitur pax cum dicitur: « Pacem habete inter vos⁶. » Præcipitur gaudium cum dicitur: « Gaudete in Domino » semper⁷. » Negent ergo Pelagiani hæc futura in regno Dei, ubi sine fine vivemus, aut usque adeo si videtur in-

¹ Prov. xx, 9. — ² Philip. 1, 21. — ³ Matth. vi, 10. — ⁴ Rom. xiv, 17. — ⁵ Isai. li, 1. — ⁶ Marc. ix, 49. — ⁷ Philip. iv, 4.

santiant ut justitiam, pacem, gaudium, qualia sunt hic justis, talia et illic futura esse contendant. Quod si et erunt, et non talia erunt; profecto eorum hic in præcepto curanda est actio, illic in præmio speranda perfectio: ubi sæcularibus ulnis laqueis non retenti, nullisque peccatis et vitiis carnis obnoxii, (propter quod Apostolus, sicut hoc testimonium accepit Cyprianus, mori lucrum sibi esse dicebat¹,) perfecte diligamus Deum, cujus erit facie ad faciem contemplatio²; perfecte diligamus et proximum, cum manifestatis cogitationibus cordis nulla ullum de ullo mali ullius possit sollicitare suspicio.

XXIX. Sed et jam gloriosissimo martyri Cypriano, ad istos cumulatus redarguendos beatissimum addamus Ambrosium: quoniam et ipsum Pelagius ita laudavit, ut ne ab inimicis quidem in ejus libris quod reprehenderetur, diceret inveniri. Quoniam ergo Pelagiani dicunt, non esse originale peccatum, cum quo nascantur infantes, et Catholicis qui eis pro antiquissima Ecclesiæ fide resistunt, hæresis Manichææ crimen objiciunt: respondeat eis de hac re homo Dei catholicus, et ab ipso Pelagio in veritate fidei laudatus Ambrosius; qui cum Isaïam prophetam exponeret, ait: « Idcirco Christus immaculatus, quia nec ipsa quidem nascendi solita conditione maculatus est. » Et alio loco in eodem opere, loquens de apostolo Petro: « Ipse se, inquit, obtulit, quod ante putabat esse peccatum, lavari sibi non solum pedes, sed et caput poscens: quod illico intellexisset, lavaacro pedum, qui in primo lapsi sunt homine, sordem obnoxiiæ successionis aboleri. » Item in eodem opere: « Servatum est igitur, inquit, ut ex viro et muliere, id est, per illam corporum commixtionem nemo videatur expers esse delicti; qui autem expers delicti est, expers est etiam hujusmodi con-

¹ Philip. 1, 21. — ² 1 Cor. XIII, 12.

ceptionis, « Item contra Novatianos scribens: « Omnes homines, inquit¹, sub peccato nascimur. Quorum ipse ortus in vitio est, sicut habes lectum, dicente David: « Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, et in delictis » peperit me mater mea². » Item in Apologia prophetæ David: « Antequam nascamur, inquit, maculamur contagio, et ante usuram lucis originis ipsius accipimus injuriam, in iniquitate concipimur: » Item de Domino loquens: « Dignum etenim fuit, inquit, ut qui non erat habiturus corporeæ peccatum prolapsionis, nullum sentiret generationis naturale contagium. Merito ergo David flebiliter in se deploravit ipsa inquinamenta naturæ, et quod prius inciperet in homine macula quam vita. » Item de Arca Noë: « Per unum igitur, inquit, Dominum Jesum salus ventura nationibus declaratur, qui solus potuit justus esse, cum generatio omnis erraret, non ob aliud, nisi quia natus ex virgine generationis obnoxiiæ privilegio minime teneretur. « Ecce, inquit, in iniquitatibus conceptus sum, et in delictis peperit me mater mea: » dicit is qui justus præ cæteris putabatur. Quem igitur jam justum dixerim, nisi horum liberum vinculorum, quem naturæ communis vincula non teneant? » Ecce vir sanctus, Pelagii quoque testimonio in fide catholica probatissimus, Pelagianos negantes originale peccatum tanta manifestatione redarguit; nec tamen cum Manichæis vel Deum nascentium conditorem negat, vel nuptias quas Deus instituit et benedixit accusat.

XXX. Pelagiani dicunt ab homine incipere meritum per liberum arbitrium, cui Deus subsequens gratiæ retribuat adjumentum. Etiam hic eos refellat venerandus Ambrosius, dicens in expositione Isaïæ prophetæ: « Quia humana cura sine divina ope imbecilla est ad medendum,

¹ Lib. 1 de Penit. cap. 3. — ² Psal. 1, 7.

Deum auxiliatorem requirit. » Item in libro qui inscribitur, de Fuga sæculi. « Frequens nobis, inquit, de effugiendo sæculo isto est sermo: atque utinam quam facilis sermo, tam cautus et sollicitus affectus. Sed quod pejus est, frequenter irrepit terrenarum illecebra cupiditatum et vanitatum offusio mentem occupat, ut quod studeas vitare, hoc cogites animoque volvas. Quod cavere difficile est homini, exuere autem impossibile. Denique voti magis eam esse rem, quam effectus, testatur Propheta dicendo: « Declina cor meum in testimonia tua, et non » in avaritiam¹. » Non enim in potestate nostra sunt cor nostrum et nostræ cogitationes, quæ improvise offusæ mentem animumque confundunt, atque alio trahunt quam tu proposueris: ad sæcularia revocant, mundana inserunt, voluptaria ingerunt, illecebrosa intexunt; ipsoque in tempore, quo elevare mentem paramus, insertis inanibus cogitationibus ad terrena plerumque dejicimur. Quis autem tam beatus, qui in corde suo semper ascendet? Sed hoc sine auxilio divino quæ fieri potest? Nullo profecto modo. Denique supra eadem Scriptura dicit: « Beatus vir cujus est auxilium ejus abs te, Domine, » ascensus in corde ejus². » Quid apertius et sufficientius dici potest? Sed ne Pelagiani forte respondeant, eo ipso quo divinum auxilium poscitur præcedere hominis meritum; id ipsum meritum esse dicentes, quia orando fit dignus cui gratia divina subveniat³: attendant quid idem vir sanctus dicat in expositione Isaïæ. « Et orare Deum, inquit, gratia spiritalis est. Nemo enim dicit Dominum Jesum, nisi in Spiritu sancto. » Unde et exponens Evangelium secundum Lucam: Vides utique, inquit, quia ubique Domini virtus studiis cooperatur humanis, ut nemo possit ædificare sine Domino, nemo custodire sine

¹ Psal. cxviii, 36. — ² Id. lxxxiii, 6. — ³ 1 Cor. xii, 3.

Domino, nemo quidquam incipere sine Domino⁴. Numquid quoniam hæc dicit vir tantus Ambrosius, et gratiam Dei, sicut filio promissionis congruit, grata pietate commendat, ideo destruit liberum arbitrium? aut eam vult intelligi gratiam, quam diversis locutionibus Pelagiani nolunt nisi legem videri, ut videlicet non ad faciendum quod cognoverimus, sed ad cognoscendum quid faciamus, nos Deus adjuvare credatur? Si hoc istum hominem Dei sapere existimant, quid de ipsa lege dixerit, audiant. In libro, de Fuga sæculi: « Lex, inquit, os omniium potuit obstruere, non potuit mentem convertere. » Item alio loco in eodem libro: « Lex, inquit, factum damnat; non aufert malitiam. » Videant fidelem et catholicum virum Apostolo consentire dicenti: « Scimus autem, quia » quæcumque lex loquitur, his qui in lege sunt loquitur, » ut omne os obstruatur, et reus fiat omnis mundus » Deo²; » quia non justificabitur ex lege omnis caro coram illo. Ex eo enim Apostolico sensu illa sumpsit et scripsit Ambrosius.

XXXI. Jam vero quoniam Pelagiani dicunt, justos in hac vita vel esse vel fuisse, qui sine ullo peccato vixerint, in tantum ut vita futura, quæ in præmio speranda est, provecior et perfectior esse non possit: etiam hic eis respondeat eosque refutet Ambrosius. Nam exponens Isaïam prophetam propter id quod Scriptum est, « Filios genui et exaltavi, ipsi autem mespreverunt, susceperunt de generationibus quæ ex Deo sunt disputare³; » atque in ipsa disputatione commemoravit testimonium Joannis, ubi ait: « Qui natus est ex Deo non peccat⁴. » Et eandem quæstionem difficillimam tractans: « Cum hoc in mundo, inquit, nullus sit qui immunis sit a pec-

¹ Lib. 2. in cap. 3. Lucæ n. 4. de Jesu baptizato. — ² Rom. iii, 19, 20. — ³ Isaï. i, 2. — ⁴ 1 Joan. iii, 9.

non absurdum ad intellectum accessit. Si enim homo qui se cognoscit, infelix est, infelices profecto omnes; quia unusquisque suam infirmitatem aut per sapientiam recognoscit, aut per insipientiam nescit. » Item in libro qui inscribitur, de Bono mortis: « Operetur igitur, inquit, mors in nobis, ut operetur et vita, bona vita post mortem, hoc est, bona vita post victoriam, bona vita absoluto certamine¹: ut jam lex carnis legi mentis repugnare non noverit, ut jam nobis nulla sit cum corpore mortis contentio. » Rursus in eodem: « Ergo, inquit, quia justī hanc remunerationem habent, ut videant faciem Dei, et lumen illud quod illuminat omnem hominem²: ab hinc induamus hujusmodi studium, ut appropinquet anima nostra Deo, appropinquet oratio, adhæreat illi nostrum desiderium, non separemur ab eo. Et hic quidem positi, meditando, legendo, quærendo copulemur Deo: cognoscamus eum, ut possumus. Ex parte enim hic cognoscimus: quia hic imperfecta, illic perfecta omnia; hic parvuli, illic robusti. Videmus, inquit, nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem³. Tunc revelata facie gloriam Domini speculari licebit, quam nunc animæ corporis hujus concretis visceribus involutæ, et quibusdam carnis hujus maculis et colluvionibus obumbratæ sincere videre non possunt. « Quis enim, inquit, videbit vultum meum, et vivet⁴? » Et recte: Nam si solis radios oculi nostri ferre non possunt, et si quis diutius e regione solis intenderit, cæcari solere perhibetur; si creatura creaturam sine fraude atque offensionem sui non potest intueri, quomodo potest sine periculo sui vibrantem cernere vultum Creatoris æterni, corporis hujus opertus exuviis? Quis enim justificatur in conspectu

¹ Rom. vii, 23. — ² Joan. i, 9. — ³ I Cor. xiii, 12. — ⁴ Exod. xxxiii, 20.

Dei¹; cum unius quoque diei infans mundus a peccato esse non possit, et nemo possit de sui cordis integritate et castimonia gloriari²?

XXXII. Nimis longum erit, si omnia velim commemorare, quæ sanctus Ambrosius adversus hanc hæresim Pelagianorum tanto post exorturam, non eis quidem respondens, sed prædicans catholicam fidem, atque in ea homines ædificans dixit et scripsit. Sed nec illa omnia commemorare potui vel debui, quæ gloriosissimus in Domino Cyprianus posuit in Epistolis suis, quibus demonstretur, quam sit hæc, quam tenemus, fides vera vereque christiana atque catholica, sicut per Scripturas sanctas antiquitus tradita, sic a patribus nostris, et usque ad hoc tempus, quo isti eam convellere tentaverunt, retenta atque servata, et deinceps propitio Deo retinenda atque servanda. Nam sic Cypriano et a Cypriano tradita hæc atque hujusmodi ex ejus litteris testimonia prolata testantur: sic autem usque ad tempora nostra servata, ea quæ de his rebus antequam isti ebullire cœpissent, Ambrosius conscripsit, ostendunt, et quod eorum profanas novitates catholicæ aures quæ ubique sunt, horruerunt: sic porro deinceps esse servanda, satis salubriter istorum partim damnatio, partim correctio declaravit. Quodlibet enim mutire audeant adversus sanam fidem Cypriani et Ambrosii, non eos puto in tam magnum prorupturos furorem, ut memoratos et memorabiles homines Dei audeant dicere Manichæos.

XXXIII. Quid est ergo quod rabiosa mentis cæcitate nunc jactant, « toto penitus Occidente non minus stultum quam impium dogma susceptum? » Quandoquidem Domino miserante suamque Ecclesiam misericorditer gubernante, sic vigilavit catholica fides, ut non minus stul-

¹ Psal. cxlii, 2. — ² Job. xiv, juxta lxx.

tum quam impium dogma, quemadmodum Manichæorum; ita etiam non susciperetur istorum. Ecce sancti et docti viri fama totius Ecclesiæ contestante catholici, et creaturam Dei, et nuptias ab illo institutas, et legem ab eo per sanctum Moysen datam, et liberum arbitrium naturæ hominis insitum, et sanctos Patriarchas et Prophetas debitis ac congruis prædicationibus laudant; quæ omnia quinque Manichæi, partim negando, partim etiam detestando condemnant; unde apparet istos doctores catholicos longe a Manichæorum sensibus alienos: et tamen asserunt originale peccatum, asserunt gratiam Dei super liberum arbitrium, omne antecedere meritum, ut vere gratuitum divinum præbeat adiutorium; asserunt sanctos ita juste in hac carne vixisse, ut eis esset necessarium, quo dimittantur quotidiana peccata, orationis auxilium, perfectamque justitiam, quæ non possit habere peccatum, in alia vita futuram eis, qui juste hic vixerint, præmium.

XXXIV. Quid est ergo quod dicunt, « Simplicibus episcopis, sine congregatione synodi in locis suis sedentibus, extorta subscriptio est? » Numquid beatissimis et in fide catholica excellentissimis viris Cypriano et Ambrosio ante istos, adversus istos extorta subscriptio est: qui eorum impia dogmata tanta manifestatione subvertunt, ut quæ contra eos manifestiora dicamus, vix nos invenire possimus? Aut vero congregatione synodi opus erat, ut aperta perniciis damnaretur: quasi nulla hæresis aliquando nisi synodi congregatione damnata sit: cum potius rarissimæ inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit; multoque sint atque incomparabiliter plures, quæ ubi extiterunt, illic improbari damnarique meruerunt, atque inde per cæteras terras devitandæ innotescere potuerunt. Verum

CONTRA DUAS EPISTOLAS PELAGIANORUM, LIB. IV. 83
istorum superbia, quæ tantum se extollit adversus Deum, ut non in illo velit¹, sed potius in libero arbitrio gloriari, hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis et Occidentis synodus congregetur. Orbem quippe catholicum, quoniam Domino eis resistente pervertere nequeunt, saltem commovere conantur: cum potius vigilantia et diligentia pastoralis post factum de illis competens sufficiensque iudicium, ubicumque isti lupi apparuerint, conterendi sint, sive ut sanentur atque mutentur, sive ut ab aliorum salute atque integritate vitentur; adjuvante pastore pastorum, qui ovem perditam et in parvulis quærit, qui oves sanctas et justas gratis facit, qui eas quamvis sanctificatas et justificatas, tamen in ista fragilitate atque infirmitate pro quotidianis peccatis, sine quibus hic non vivitur, etiam cum bene vivitur, quotidianam remissionem et ut petant providenter instruit, et petentes clementer exaudit.

¹ Vide lib. 3. contra Julianum, c. 1. n. 5.